

Tres de cada cent homes tenen la custòdia dels fills

De pares, només n'hi ha un

Són pocs, però cada vegada n'hi ha més. Fan un paper tradicionalment assignat a les dones. Són homes que viuen sols amb els seus fills. ¿Aquests nous models masculins s'emmarquen dins l'anomenat moviment dels homes, o es tracta només de l'excepció que confirma la regla?

Mai els homes, molts homes, s'han sentit tan incòmodes amb les seues senyes d'identitat. Cada vegada n'hi ha més que no es reconeixen en les mitologies d'una masculinitat que els vol guerrers, competidors i caçadors, fora de la casa, lluny dels fills. Homes que han anat distanciant-se d'aquest model sense escafallats, tranquil·lament. I que es mouen dins altres valors com un fet d'identitat. Aquest és el cas dels homes que tenen al seu càrrec el(s) fill(s) i executen un paper tradicionalment assignat a les dones. Pares que viuen tots sols amb els fills, que els alcen al matí, els preparen el desdèjuni, els renten la roba, els porten al metge, els cuiden quan estan malalts, els porten als parcs, els duxen, els fan el sopar, els porten al llit, tenen cura que falti menjar, paper higiènic, bosses de les escombraries, pateixen si arriben tard la nit... La llista d'obligacions va canviant segons l'edat i l'autonomia de la canalla. Bé, aquests pares, habitualment, es molesten si algú els diu que fan de mare. No, els fills tenen la seua mare i és insubstituïble, tenen els dos referents, "pero viuen amb el pare. Això és tot", et diuen. ¿Això és tot?

"Jo tinc claríssim que puc fer-me càrrec de les dues nenes perquè existeixen rentadors, rentaplats, "cangurs", dones de fer feines, guarderies, col·legis i àmics. Només així feina i fills són compatibles" senyala Manel Canes. Manel Canes treballa com a tècnic a l'Unió de Pagesos de Catalunya. Mai li va passar pel cap que un dia es veuria en aquesta situació. Ni a ell ni a cap dels altres pares, tothom s'imagina un horitzó en parella, un horitzó "normal". Però la vida dona sorpreses: en el cas de Manel, la seua dona es va enamorar d'un altre home, coses que passen, i es va anar a viure a la ciutat on ell residia. No es va plantejar portar-se els fills amb ella. No estava en condicions, potser. Manel, la veritat, encara que ja era "un marit a l'americana", és a dir, ajudava prou a les feines

de la casa, es va espantar una miqueta quan es va veure amb una filla de 6 anys i una altra de 12. Però ara, quatre anys després, ja no s'imagina vivint d'una altra manera i pensa que és una gran sort haver estalviat el terrible procés de la lluita pels fills.

Qui sí que va haver de lluitar i fins i tot abatre portes a puntellons va ser Salvador Soler, president de l'Associació de separats i divorciats de Catalunya. "Vaig haver de portar la meua dona als tribunals perquè no em deixava veure el meu fill i vaig obtenir la custòdia del nen perquè vaig demostrar que estava desassistit: ella era model i viatjava molt". Cada cas és diferent.

Altres vegades, són els mateixos fills els que han volgut anar amb el pare. En aquest sentit, l'escriptor i director teatral Casimir Gándia apunta provocatiu: "Jo no visc amb ma filla, és ella la que viu amb mi i vol que jo li faça de pare". Bàrbara, la filla, cantant del grup Los Fartones, se'n va anar a viure amb ell ja gran, als 18 anys: "La meua mare va tenir un altre fill i a casa no cabíem; el meu pare, en canvi, s'acabava de comprar una casa més gran i, com que de petita l'havia vist poquíssim, vaig pensar que estaria bé anar a viure amb ell", diu. També Luis, el fill petit del regidor d'Esquerra Unida, Feliciano Albaladejo, que ara té 10 anys, va ser qui va decidir anar a viure amb el pare. Luis se'n va anar a viure amb la mare i la germana després de la separació dels seus pares, fa ara 6 anys. En aquest temps la mare es va lligar amb un altre home, i quan se'n va anar a viure amb ell va plantejar als fills si volien anar a viure amb el pare. Els nens van dir que no, però Luis s'ho va anar pensant i fa dos anys va voler anar a viure amb Feliciano en principi només uns mesos, com a prova". De moment, cap dels dos es planteja tornar enrere. "Quan ens vam separar, vaig ser jo el que es va quedar orfe", diu Feliciano.

Quan aquests homes parlen de la seua

quotidianitat, de com s'ho organitzen, apareix la mateixa cançó que escoltem de les dones que viuen soles amb els seus fills, encara majoria. "És que és la mateixa realitat. Nosaltres no tenim cap mèrit ni som supermans", diuen aquests homes. Les renúncies són les mateixes: al temps, econòmiques, afectives (tens menys oportunitat i disponibilitat per a lligar) i fins i tot professionals.

I és que als fills, els pares, els regalen sobre tot temps, milers i milers d'hores només per a ells. "El primer any que vam viure junts, li vaig dedicar totes les vesprades -diu Feliciano Albaladejo-, enguany és impossible. De vegades ell m'ho retrau i em demana que no em torne a presentar a les propers eleccions a l'Ajuntament". Pel que fa a la marxa de la casa, cadascú s'ho munta com pot: "Durant molts anys he portat la roba a la tintoreria perquè planxava fatal", diuen alguns. Per altres, la creu són els dinars: "els sopars són lleugers i recorrem molt a plats pre-cuïnats" diu Jordi. Els que s'ho poden permetre recorren a l'ajuda d'una assistenta. Criar tot sol un fill vol dir, en molts casos, tenir problemes amb els diners. Vol dir no poder veure sovint els amics com abans i que aquests s'acostumen a anar a casa. Vol dir sortir només quan siga imprescindible a la nit i no solament perquè els cangurs costen cars: "És que vols estar amb ell, encara que a vegades els amics o els lligues no ho entenguen i et diuen que 'fas la mama'", es justifiquen. Però ningú se'n penedeix. Al contrari. Criar el fill és una experiència preciosa, molt intensa, irrenunciable. Tot un descobriment. Tant val la pena, que encara que fóra una temporada, "tots els homes haurien de fer-ne la prova", aconsellen. I és que, a pesar de les mitologies, la maternitat no sembla ser un instint, sinó un sentiment sense sexe. Un sentiment que es pot aprendre o no. Depèn dels pares i de la vida.

Només 3 de cada 100 homes tenen la

custòdia dels fills. L'acord mutu i l'abandó de la casa per part de la dona són les raons més habituals. Legalment és molt difícil per al pare obtenir la custòdia dels fills si es demostra que la mare està capacitada físicament i psicològicament. Encara que, des de 1990 l'article 159 del Codi Civil estableix que els fills poden quedar-se indistintament amb el pare o la mare (abans la preferència la tenia la mare) els jutges continuen atorgant majoritàriament la custòdia dels fills a les mares. Amb tot, el nou redactat ha suscitat tensions i conflictes entre la parella. "Els fills s'han convertit en un element de pressió. Hi ha dones que no es separen perquè els fa por que el marit els furta els fills; hi ha també marits que amenacen de quedar-se amb els fills", afirma Sílvia Fajarnés, l'advocada del Institut Valencià de la Dona.

Hi ha pares, però, que no estan d'acord amb la decisió del jutge. En aquest sentit, associacions de pares separats, com ara la de Canaletes, a Alacant, han denunciat recentment algunes sentències. Pensen que la custòdia dels fills "hauria de ser compartida; s'haurien d'arbitrar fórmules diferents a les actuals. "Ara la mare obté automàticament els fills, la casa i una pensió a costa del patiment del pare en tots els sentits", diu el seu president Ramón Pastor. Hi ha qui opina que, en cas de litigi pels fills, el jutge hauria de recórrer al dictamen d'un psicòleg, mentre altres també consideren que els fills estan capacitats per a decidir amb qui volen viure abans dels 12 anys, com passa ara. Potser hauria d'estudiar altres possibilitats. Però és complicat. Totes les separacions són doloroses. És aleshores quan molts homes descobreixen la seua gran dependència respecte als fills. Hi ha qui no es resigna i els rapta, tot arriscant una desena d'anys de condemna; altres, menys impulsius, preparen paranys a la seua dona (un altre home com a esquer i testimonis d'aquesta relació per poder revocar la decisió del jutge). Hi ha, també, qui, aprofitant les trampes de la llei, no passa la pensió alimentària tots els mesos i espera que l'ex-esposa es pose a treballar per a poder demostrar que ell pot donar més atenció, temps i afecte als fills. Ara com ara, un pare que vol fer-se càrrec del seu fill, o arriba a un acord amb la mare, o es carrega de paciència —segons aconsellen advocats i associacions—. Es tracta d'esperar que la dona es pose a treballar o trobe un altre amor.

Toni Picazo